

КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради
КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»
№ 6 від 29.12.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»
29.12.2025 № 109

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

продовженої навчально-методичної форми
підвищення кваліфікації
вчителів української мови та літератури
закладів загальної середньої освіти

ШКОЛА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
«СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОБОТИ З ТЕКСТОМ ТА МЕДІАТЕКСТОМ»

Харків - 2025

Актуальність проведення школи педагогічної майстерності «Сучасні підходи до роботи з текстом та медіатекстом» зумовлена насамперед системними змінами в українській освіті, закріпленими Концепцією Нової української школи, чинним Державним стандартом базової середньої освіти (2022) та новими підходами до оцінювання результатів навчання відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2026 року № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». У чинних нормативних документах **роботу з текстом** визначено як одну з ключових груп результатів навчання, що передбачає не лише розуміння змісту, а й аналіз, інтерпретацію, критичне осмислення, оцінювання інформації та створення власних висловлювань у різних форматах, зокрема медіатекстах.

Не менш важливою є актуальність цієї теми в контексті результатів міжнародного дослідження PISA, які засвідчують недостатній рівень сформованості читацької грамотності українських учнів та труднощі в роботі зі складними, багатопаровими й інформаційно насиченими текстами / множинними текстами / медіатекстами. В умовах інформаційного перенасичення та активного впливу медіа школа має формувати в здобувачів освіти вміння свідомо читати, критично оцінювати інформацію, розпізнавати маніпуляції та працювати з різними типами текстів у навчальному й життєвому контекстах. Саме тому підвищення професійної майстерності вчителів щодо роботи з текстом і медіатекстом є необхідною умовою реалізації компетентнісного підходу НУШ та підвищення якості освіти загалом.

За визначенням PISA, читацька грамотність – «здатність розуміти, використовувати, оцінювати й осмислювати письмові тексти для активної участі в житті суспільства» [13]. Для того, щоб учні могли успішно виконати відповідні завдання, учитель-філолог має сформувати в здобувачів освіти певні когнітивні вміння (установлення причинно-наслідкових зв'язків на основі одного чи кількох письмових джерел, здатність виокремлювати головне, розрізняти інформацію з різних типів текстів – художніх, медіатекстів, інструкцій, графіків, розуміти контекст тощо). Це потребує оновлення методичного інструментарію щодо роботи з текстом / медіатекстом, переосмислення підходів до навчання читання й роботи з інформацією, а також здатності вчителів коректно оцінювати сформованість читацької та медіаграмотності учнів відповідно до сучасних критеріїв.

Тож організація роботи школи педагогічної майстерності спрямована на задоволення потреб учителів мовно-літературної освітньої галузі щодо опанування сучасного методичного інструментарію для роботи з текстами/медіатекстами. Із цією метою розроблено відповідну програму, яка охоплює методичну складову (9 годин – 0,3 кредита ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 годин – 0,2 кредита ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників школи протягом навчального року становить 15 годин (0,5 кредита ЄКТС).

Програма укладена з урахуванням Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 р. № 904).

Мета школи педагогічної майстерності: удосконалення предметно-методичної, прогностичної та оцінювально-аналітичної компетентностей учителів української мови та літератури щодо опанування сучасних підходів до роботи з текстами й медіатекстами на уроках української мови та літератури в умовах НУШ.

Завдання:

1. **Сприяти** опануванню вчителями української мови та літератури сучасних підходів до аналізу, інтерпретації та осмислення текстів різних жанрів і стилів, зокрема медіатекстів, як механізму формування читацької грамотності здобувачів освіти.

2. **Сформувати** в педагогів навички лінгвопоетичного аналізу художніх текстів як інструменту розвитку інтерпретаційної компетентності учнів на основі визначення ролі мовно-виражальних засобів і художніх прийомів у реалізації авторського задуму.

3. **Навчити** вчителів-словесників ефективно реалізувати текстоцентричний підхід у викладанні української мови та літератури, обираючи дієвий інструментарій для активізації інтерпретаційної та текстотвірної діяльності учнів.

4. **Сформувати** в педагогів здатність здійснювати формувальне, поточне й підсумкове оцінювання результатів навчання учнів щодо роботи з текстами/медіатекстами.

5. **Здійснити** методичну підготовку вчителів-словесників для опанування нових підходів щодо роботи з текстами й медіатекстами на уроках української мови та літератури.

6. **Підтримати** професійну рефлексію учителів-словесників, **сприяти** обміну ефективним досвідом і впровадженню інноваційних підходів до навчання читання та роботи з текстами.

Очікувані результати: під час навчання вчителі вдосконалять та розширять такі професійні компетентності:

- **предметно-методичну** (здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, ефективно організовувати навчальну діяльність учнів з текстами й медіатекстами, обирати дієвий методичний інструментарій для формування читацької та медіаграмотності школярів; **уміння** адаптувати зміст навчання до потреб здобувачів освіти, а також обирати й створювати компетентнісно орієнтовані завдання для роботи з текстами/медіатекстами);

- оцінювально-аналітичну** (здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти щодо роботи з текстами/медіатекстами);

- прогностичну** (здатність прогнозувати результати освітнього процесу та планувати його).

Цільова аудиторія: учителі української мови та літератури закладів загальної середньої освіти територіальних громад області (на бажання).

Термін роботи школи педагогічної майстерності: вересень-грудень 2026 року

Періодичність: 3 заняття по 3 академічні години, 1 тематичний спецкурс-тренінг - 6 академічних годин. Усього – 15 годин.

Форми роботи: вебсемінар, вебсемінар-практикум, тематичний спецкурс-тренінг, підсумкова конференція.

Керівники школи педагогічної майстерності: Клімова С.В., Радченко Ю.В., методистки Центру методичної та аналітичної роботи.

**План роботи школи педагогічної майстерності
«Сучасні підходи до роботи з текстом та медіатекстом»
(2026 рік, II група)**

№ з/п	Тема	Форма реалізації	Термін роботи	Кількість годин	Виконавці
1.	Інструменти розвитку та оцінювання читацької грамотності учнів.	Вебсемінар	Вересень 2026	3	Клімова С.В., Радченко Ю.В.
2.	Лінгвопоетичний аналіз тексту на уроках української мови та літератури.	Вебсемінар-практикум	Жовтень 2026	3	Клімова С.В., Радченко Ю.В.

4.	Текстоцентричний підхід до викладання української мови та літератури: нові методики.	Тематичний спецкурс-тренінг	Листопад 2026	6	Клімова С..В., Радченко Ю.В.
5.	Від тексту до компетентності: узагальнення практик роботи з текстом і медіатекстом у контексті НУШ.	Підсумкова вебконференція	Грудень 2026	3	Клімова С..В., Радченко Ю.В.
				15	

Керівники школи педагогічної майстерності

Юлія РАДЧЕНКО
Світлана КЛІМОВА

Проректор з науково-методичної роботи

Алла ОСТАПЕНКО

Список рекомендованої літератури

1. Візінська М. Робота з текстом на уроках української мови як засіб активізації когнітивно-дослідницької діяльності учнів: дидактичний матеріал. Ч. І. Синтаксис і пунктуація. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2016. – 376 с.

2. Голуб Н. Особливості текстотвірної діяльності учнів 5-7 класів в умовах компетентнісного навчання української мови. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії й практики. Вип. 20(30). Спеціальний випуск. 2013. С. 70-74.

3. Голуб Н. Робота з текстами на уроках української мови у процесі вивчення синтаксису й пунктуації у 8-9 класах. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/714400/1/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D1%83%D0%B1_%D0%A0%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%20%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf

4. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 року № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення 09.08.2025).

5. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

6. Закон України «Про повну загальну середню освіту» Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

7. Лист МОН України від 17.08.2026 року № 1/17756-26 «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-instruktyvno-metodychni-rekomendatsii-shchodo-vykladannia-navchalnykh-predmetiv-intehrovanykh-kursiv-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-u-20262027-navchalnomu-rotsi>

8. Марцин С. О., Полозова О. О. Використання текстоцентричного підходу під час вивчення відокремлених членів речення на уроках української мови у 8 класі. Інноваційна педагогіка. 2025. Вип. 82., т. 2. С. 19–24.

9. Модельні навчальні програми для 5-9 класів нової української школи/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitniprogrami/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsyapoetapno-z-2022-roku>

10. Наказ МОН України від 14.08.2026 року № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultataiv-navchannia-uchniv-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity>

11. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2025 / кол. авт. : Г. Бичко, Т. Лісова, М. Мазорчук, В. Терещенко, Т. Вакуленко, С. Раков, Г. Бондаренко, О. Годя та ін. ; за ред. В. Терещенка і Г. Бондаренко ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2026. 494 с.

12. Овсієнко Людмила Проблема визначення сутності медіатексту в науковому полі лінгвістики й лінгводидактики. URL: <https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c6a9ddaa-c3d5-4f61-a1d9-f3dffcdba9e4/content>

13. Основні результати та висновки PISA-2025: резюме Національного звіту за підсумками дослідження. URL: https://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2026/09/PISA-2025_osnovni_rezultaty_UA.pdf

14. Радченко Ю. Оцінювання сформованих груп результатів з української мови «Працює з текстом, «Письмово взаємодіє» в умовах НУШ: методичний складник. Розвиток предметно-методичної компетентності вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (Харків, 18-19 червня 2025 року). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2025. – С.89-92.

15. Результати України в міжнародному дослідженні якості освіти PISA-2025. URL: <https://mon.gov.ua/news/rezultaty-ukrainy-v-mizhnarodnomu-doslidzhenni-iakosti-osvity-pisa-2025>